

29.8.2024

JulkICT

Ensisijaisesti digitaalisen viranomaisviestinnän edistämishjelman ohjausryhmä

Aika Torstai 29.8.2024 klo 12.00-14.00

Paikka Microsoft Teams -kokous

Osallistujat	Jarkko Levasma Katja Väänänen Saku Airosmäe Maaria Bäckblom Tiina Etelämäki Sasa Haavisto Pirjo Huttunen Antti Jussila Timo Kaartosalmi Elisa Kettunen Artem Kuosti Samuli Kraneis Anita Hahl-Weckström Liisa Leppävirta Tapio Matinmikko Petteri Ohvo Timo Salovaara Maija Valta Mika Tuikkanen Teemupekka Virtanen	ICT-johtaja, valtiovarainministeriö (pj.) tietohallintoneuvos, valtiovarainministeriö (varapj) ylijohtaja, Verohallinto johtava asiantuntija, Traficom johtava asiantuntija, Vanhustyön keskusliitto ry tietohallintopäällikkö, Poliisihallitus IT-kumppanuus-palveluiden päällikkö, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue palvelujohtaja, Kansaneläkelaitos tietoturvajohdaja, Puolustusvoimat, Pääesikunta kehittämispäällikkö, Suomen Kuntaliitto ohjelmapäällikkö, Moniheli ry tietojärjestelmäasiantuntija, opetus- ja kulttuuriministeriö (varajäsen) erityisasiantuntija, SOSTE ry (varajäsen) lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö tietohallintojohtaja, Oulun kaupunki kehittämispäällikkö, työ- ja elinkeinoministeriö ylijohtaja, Digi- ja väestötietovirasto hankejohtaja, Pohjois-Karjalan hyvinvointialue tietohallintoasiantuntija, maa- ja metsätalousministeriö (varajäsen) erityisasiantuntija, sosiaali- ja terveysministeriö
Asiantuntijat	Kari Hämäläinen Niklas Vainio Annette Hotari Maria Juka-Lahdenperä Emilia Laitala Santtu Viiman Niko Ruostetsaari Päivi Anttila	erityisasiantuntija, oikeusministeriö lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö johtava asiantuntija, Digi- ja väestötietovirasto johtava asiantuntija, Digi- ja väestötietovirasto neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö erityisasiantuntija, valtiovarainministeriö hankekoordinaattori, valtiovarainministeriö (siht.)

Erikseen kutsuttuna	Perttu Landström Jeremias Virtanen Kirsi Lamberg	Solita Solita Suomen Kuntaliitto
Poissa	Tiina Kuoppa Kirsi Marttinen Ismo Parviainen Antti Vertanen	erityisasiantuntija, opetus- ja kulttuuriministeriö erityisasiantuntija, SOSTE ry johtava asiantuntija, sisäministeriö tietohallintojohtaja, maa- ja metsätalousministeriö

1. Kokouksen avaaminen ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja Jarkko Levasma avasi kokouksen klo 12.00.

Todettiin, että yksikön päällikkö Timo Makkosen tilalla ohjausryhmän jäsenenä on aloittanut lainsäädäntöneuvos Liisa Leppävirta oikeusministeriöstä 12.8. lukien. Lainsäädäntöneuvos Heini Färkkilän varajäsenyys ohjausryhmässä on päättynyt 12.8. lukien. Asialistasta poiketen asiakohta 6. käsiteltiin asiakohdassa 4.

Päätösesitys: Hyväksytään kokouksen asialista.

Päätös: Asialista hyväksyttiin.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (Liite 1)

Päätösesitys: Hyväksytään edellisen kokouksen pöytäkirja.

Päätös: Pöytäkirja hyväksyttiin.

3. Digitaalisen viranomaisviestinnän ajankohtaiset (Liitteet 2a-b)

Esittelijät: Niko Ruostetsaari, VM, Annette Hotari, DVV

Tehdyt toimenpiteet:

- Esiselvitysmuistio digitaalisen viranomaisviestinnän ensisijaisuudesta käsitelty lainsäädäntötyöryhmässä 17.6. ja ensimmäiset pykälämuotoilut 27.8.
- Selvitys viranomaispostin toimittamisesta yksityisiin digipostipalveluihin edennyt suunnitellusti ml. otanta ja analyysi eri maiden ratkaisusta.
- Toimeenpanohankkeen (DVV) toimenpiteiden tarkempi suunnittelu käynnistynyt.
- Kansalaisille suunnattu kyselytutkimus valmistunut (DVV).
- Viestinnälliset toimet ja tulevan kauden viestintä- ja sidosryhmäsuunnittelu ydintoimijoiden kesken edenneet.

Tulevat toimenpiteet:

- Lainsäädäntöryhmän kuulemiset järjestetään lokakuussa.
- HE:n vaikutustenarviointien tarkentaminen esiselvitysmuistion pohjalta ml. lakiesityksen taloudellisten vaikutusten tarkentaminen.
- Selvitys viranomaispostin toimittamisesta yksityisiin digipostilaatikoihin valmistuu 30.9. mennessä. VM käsittelee eri skenaarioita selvityksen pohjalta ja laatii linjaukset toimeenpantavaksi lainsäädäntöhankkeessa ja DVV:n toimeenpanohankkeessa.
- Sidosryhmätoimenpiteiden käynnistäminen sekä kansalaisviestinnän ja markkinoinnin käynnistäminen osana toimeenpanohanketta.

Huomioitavat asiat (poikkeamat, linjaustarpeet):

- Sääntelyratkaisu koskien opt-out-mallia ja paluuta ensisijaisuuden piiriin aktiivisen sähköisen asioinnin jatkuessa on linjaamatta. Valittavalla ratkaisulla voi olla suurikin vaikutus tavoiteltuihin euromääräisiin hyötyihin.
- Päätökset mahdollisen valtionavustuskierroksen toteuttamisesta siirtynyt myöhemmäksi syksyyn, koska linkittyy ensi vuoden talousarviovalmisteluun.

Merkittävimmät riskit:

- Lainsäädäntöhankkeella on merkittävä aikatauluriski, jota pyritään minimoimaan huolellisella suunnittelulla.
- Säädöshankkeessa on vielä auki olevia asioita, jotka vaikuttavat mm. hankkeen tavoitteiden toteutumisen laajuuteen.
- Merkittävistä aikatauluriskeistä huolimatta yleistilanne suunnitelman mukainen.

Digi- ja väestötietoviraston toimeenpanohanke on käynnistynyt. DVV järjesti käynnistystilaisuuden 23.8., tilaisuuteen ilmoittautui 1700 osallistujaa. Kansalais- ja organisaatioviestintä on käynnistynyt ja syksyn aikana päästään suunnittelemaan erityisesti vuosien 2025–2027 toimenpiteitä. Tietoa julkaistaan DVV:n hankesivulla <https://dvv.fi/digi-ensin-hanke>. DVV on julkaissut lomakkeen, jolla voi ilmoittautua hankkeen jakelulistoille: [Viranomaisposti digitaaliseksi, sähköpostilistoille liittyminen](#).

Kesällä toteutetun puhelinkyselyn tavoitteena oli lisätä ymmärrystä kansalaisten digiosaamisesta, digituen tarpeista ja suhtautumisesta Suomi.fi-viestien käyttöön ja mahdolliseen ensisijaisuuteen. Tiedonkeruu toteutettiin puhelinhaastatteluina 1.8.-15.8.2024. Kohderyhmänä olivat täysi-ikäiset suomalaiset. Tutkimukseen vastasi 1008 vastaajaa ja painotettuna se on valtakunnallisesti edustava otos sukupuolen, iän ja asuinalueen mukaan. Luottamusväli on 95 %, virhemarginaali +/- 2,7 %. Tutkimuksen toteutti Digi- ja väestötietoviraston toimeksiannosta Tutkimustoimisto Vastakaiku Oy, puhelinhaastattelun teki Norstat Oy. Tutkimuksesta julkaistaan tiivistelmä DVV:n verkkosivuilla. Selvityksen mukaan ensisijaisuuden myötä 35 % vastaajista astuisi ensisijaisuuden piiriin, 40 % olisi valmis kokeilemaan sähköistä viranomaisviestintää ja 17 % jatkaisi suoraan paperipostin vastaanottamisessa. Käydyssä keskustelussa kysyttiin, onko kysely

toteutettu myös ruotsin kielellä. Digi- ja väestötietoviraston edustaja selvittää ja palaa asiaan.

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

4. Kuntien digitalisaatiokartoitus 2024 (Liite 5)

Esittelijä: Elisa Kettunen, Suomen Kuntaliitto

Digitalisaatiokartoituksen yhteydessä haluttiin selvittää Suomi.fi-palveluiden hyödyntämisen laajuutta kuntakentässä sekä paperipostista Suomi.fi-viesteihin siirtymisen tarjoamaa säästöpotentiaalia ja palvelun nykyistä laajemman käyttöönoton tukitarpeita. Hankintoja koskevassa osuudessa kysyttiin, miten kattavasti Suomi.fi-palveluihin liittyvät hankintaehtolausekkeet ovat käytössä kunnissa. Tässä yhteenvedossa keskityttiin Suomi.fi viestit-palvelun tuloksiin.

Vaikka kuntien velvollisuus hyödyntää Suomi.fi-viestejä perustuu lakiin (571/2016), vain harva kunta kertoo ottaneensa palvelun käyttöön kattavasti eri toimintojen ja toimialojen palveluissa. Suomi.fi-viestit on käytössä sitä kattavammin, mitä suurempi kunta on kyseessä. Kahdessa pienimmässä kuntakokoluokassa n. 50 % vastanneista ei ole ottanut palvelua käyttöön lainkaan. Muissa kokoluokissa palvelua käyttöön ottamattomien vastaajien osuus vaihtelee noin 20:stä noin 30 %:iin. Suomi.fi-viestien liityntävaatimukset ovat pääsääntöisesti käytössä tietohallinto- ja ICT-hankintojen vaatimuksissa ja sopimuksissa. EOS-vastauksia oli enemmän niillä kunnilla, joilla tietohallintopalveluita oli ulkoistettu, joten huomiota on kiinnitettävä kuntien ICT-kumppaneihin.

Kaikissa kuntakokoluokissa tarvittaisiin lisää viestintää liityntäehdoista ja niiden hyödyistä, myös palveluntoimittajien suuntaan kansalliselta taholta (DVV), jotta Suomi.fi-viestien liityntävalmiudet saataisiin entistä paremmin tarjolle palveluihin.

Kaksi kolmasosaa kunnista piti digitalisoinnilla saavutettavia tuottavuushyötyjä pienimuotoisina. Mitä suurempi kaupunki, sitä selvempi hyöty on ja jopa ehdoton edellytys digitalisoinnille. Hankinnoissa Suomi.fi-palvelujen liityntävaatimuksia hyödynnetään tapauskohtaisesti harkiten. Merkitys kumppaneilla on suuri ja ICT-kumppaneiden osaaminen hankintatilanteissa on keskeistä.

Johtopäätöksenä kannustettiin markkinointiviestintään, parempaan ohjeistukseen ja tukeen sekä resurssien ja kehittämisrahoituksen tarjoamiseen. Lisäksi toimeenpanossa huomioitava kuntien erilaisuus ja toimijoiden sekä sähköisten välineiden kirjo. Keskeisimmät kirjepostin lähettäjät kunnissa ovat sivistyspalvelut, vesihuolto, asuminen ja ympäristö sekä tulevaisuudessa TE-palvelut.

Keskustelussa Digi- ja väestötietoviraston edustaja toi esille, että TE-palvelut tulevat hyödyntämään Suomi.fi-viestejä kokonaisuudessa, muutos on tulossa lähiaikoina ja DVV ehdotti yhteistyötä asiasta viestimisestä Kuntaliiton kanssa.

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

5. Lainsäädäntöhankkeen tilannekatsaus (Liitteet 3a-b)

Esittelijä: Emilia Laitala, VM

Lainsäädäntötyöryhmä on kokoontunut kolme kertaa. Lainsäädäntötyöryhmän puitteissa on tuotettu esiselvitysmuistio säädösvalmistelun pohjaksi VM-OM välisessä yhteistyössä. Muistion pohjalta on aloitettu hallituksen esityksen työstäminen ja luonnosteltu ensimmäisiä pykäläluonnoksia sekä vaikutustenarviointia. Lainsäädäntötyöryhmä kuulee lokakuussa viranomaisia ja järjestöjä yhdenvertaisuuteen liittyen. Säädösvalmistelun osalta on vielä tiettyjä avoimia asioita, mitä ratkotaan yhteistyössä DVV:n kanssa.

Keskeisiä selvitettävänä olevia asioita:

- Paluun järjestäminen Suomi.fi-viestien käyttäjäksi sen jälkeen, kun henkilö on omalla ilmoituksellaan lopettanut palvelun käytön, mutta käyttää edelleen Suomi.fi-tunnistusta eli asioi sähköisesti.
- Miten eri informointitilanteet hoidetaan Suomi.fi-viestien käyttöönoton, käytön ja palvelun päättämisen näkökulmasta?
- Alaikäisten asema osana Suomi.fi-palvelua ja ensisijaisuutta.
- Postiin liittyvät näkökulmat paperisten tiedoksiantojen osalta muutoksen jälkeen.
- Yksityisiin digipostipalvelutarjoajiin liittyy paljon erityiskysymyksiä, joita selkeytetään, kun linjaukset saadaan valmistelun tueksi.

Käydyssä keskustelussa lisättiin, että oikeusturvan toteutumisen huomioimisessa olisi tarpeellista erottaa aidot oikeusturvakysymykset. Esimerkiksi henkilöt, jotka katsotaan kykeneväksi asioimaan digitaalisesti mutta haluavat silti vastaanottaa tiedoksiannot paperilla, onko tällöin kyse oikeusturvakysymyksestä?

Keskustelussa Kelan edustaja täydensi, että Kelan asiakkaista 80 % hakee päätöksen asiointipalvelusta ja tulkitaan asiakkaan olevan myös digikyvykäs. Mutta laki Kansaneläkelaitoksesta mukaan Kelan päätös lähetetään postitse kirjeellä ilman erikseen annettua suostumusta sähköiseen toimittamiseen.

Keskustelussa tuotiin esille, että Sosten ja Vanhustyön keskusliiton edustajat ovat käytettävissä kuulemiskierrosta varten.

Keskustelussa vastattiin, että kuultavia tahoja ollaan parhaillaan haarukoimassa. Kyseessä on rajattu kuuleminen ja laajempi kuuleminen lausuntokierroksella. Pykälä- ja perusteluluonnokset tulevat myös ohjausryhmälle kommentoimalla marraskuussa.

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

6. Selvitys viranomaispostin toimittamisesta yksityisiin digipostipalveluihin (Liite 4)

Esittelijät: Perttu Landström ja Jeremias Virtanen, Solita

Selvityksessä on analysoitu kuuden verrokkimaan digitaalisen viranomaisviestinnän ratkaisut viranomaisten digipostipalveluiden järjestämiseksi ja näiden pohjalta luodut skenaariot sille, miten digipostipalvelut voitaisiin järjestää Suomessa. Selvityksessä tutkitut verrokkimaat ovat Ruotsi, Tanska, Norja, Hollanti, Belgia ja Viro. Tietoa verrokkimaista on kerätty haastatteleamalla viranomaisia ja maissa toimivia digipostipalveluita tarjoavia yrityksiä. Selvityksessä on haastateltu myös Suomen viranomaisia kunnista, hyvinvointialueista ja valtion virastoista ja laitoksista.

- Skenaario 1. Hubimalli. Kaikki viranomaisviestintä Suomi.fi-hubiin, josta se voidaan ohjata Suomi.fi-viesteihin tai auditoituihin yksityisiin palveluihin.
- Skenaario 2. Monopolimalli. Monopolimallissa nykyisen ratkaisun käyttöä laajennetaan ja palvelukokemusta sekä valikoimaa kasvatetaan.
- Skenaario 3. Välitysmalli. Viestit tallennetaan vain lähettäjän järjestelmään ja jaetaan sieltä digipostipalveluiden luettavaksi keskitetyn integraatiopalvelun kautta.

Keskustelussa tuotiin esille, että viranomaispostin määritelmä on hieman epäselvä, onko esimerkiksi lasku viranomaistiedoksianto. Laskuihin liittyy myös periaatteellinen kysymys, että edistetäänkö pankkivetoista e-laskuihin pohjautuvaa mallia vai postivetoiseen laskujen lähettämiseen viestipalveluun.

Lisättiin myös, että keskitetyn viestisäilön pitäminen tietoturvariskinä verrattuna hajautettuun ei ole itsestään selvää. Voidaan myös olettaa, että hajautetussa mallissa voimavarat turvallisuuteen ovat pienemmät per säilö, jolloin voidaan arvioida, että siitä muodostuu ehkä jopa verrannollinen tietoturvariski.

Selvityksen toteuttaja esitti, että todennäköisin toimintamalli voisi olla Hubi-malli, joka soveltuisi tekniseltä ratkaisultaan ja arkkitehtuuriltaan parhaiten Suomen nykyiseen toimintamalliin. Tutkimisen arvoinen kysymys olisi myös, kannattaisiko siirtyä suoraan välitysmalliin.

Päätös: Merkittiin tiedoksi. Päivitetty raportti on toimitettu ohjausryhmälle 29.8 ja siihen pyydettiin kommentteja viikko 36 loppuun mennessä.

7. Muut asiat (Liite 6) Jäsenmuutospäätös.

Ohjausryhmän kokousten seuraavat ajankohdat:

- 12.11. klo 9–11
- 29.1. klo 14–16

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

8. Kokouksen päättäminen (Jarkko Levasma)

Puheenjohtaja päätti kokouksen kl. 14.00.

Liitteet

Liite 1 Edellisen kokouksen pöytäkirja (28.5.)

Liitteet 2a-b Digitaalisen viranomaisviestinnän ajankohtaiset

Liitteet 3a-b Lainsäädäntöhankkeen tilannekatsaus

Liite 4 Selvitys viranomaispostin toimittamisesta yksityisiin digipostipalveluihin

Liite 5 Kuntien digitalisaatiokartoitus 2024

Liite 6 Jäsenmuutospäätös